

MAEX Zeeland

Samen werken aan sterke regio's

Best practice Zeeland

Oktober 2020

Samen werken aan sterke regio's

Inleiding

Het kabinet realiseert met publieke en private partners samenwerkingen om brede welvaart en welzijn in regio's te versterken. Of anders gezegd: om de kwaliteit van leven in regio's te verbeteren. Partijen verplichten zich gezamenlijk aan nieuwe concrete oplossingen te werken binnen een zogenaamde 'Regio Deal'. Hoe manifesteert zich dit in Nederland? Wat merken bewoners hiervan en op welke manier zijn de sociale initiatieven die aan dezelfde opgaven werken hierbij betrokken?

Om te zien hoe bij een Regio Deal sociale initiatieven goed kunnen worden aangesloten, nemen we een kijkje in Zeeland. Hier slaan de Provincie, Rabobank, Walcheren/ Noord-Beverland, VSB fonds en een aantal gemeenten de handen ineen om de kracht uit de samenleving in beeld te krijgen en samen meer *social impact* te maken. Deze gezamenlijke inzet krijgt vorm in 'MAEX Zeeland' en is onderdeel van de Regio Deal "Zeeuwen Zelf aan Zet".

Complexe samenwerkingsverbanden vragen uithoudingsvermogen van betrokken partijen een een gezamenlijke taal. De samenwerkingspartners zetten zich allemaal in voor een sterke regio, met begrip voor de positie van de ander en tegelijkertijd met oog voor het eigen voortbestaan. Voor de grote organisaties (systeemwereld) is het vaak lastig om kleine initiatieven uit de samenleving aan te laten sluiten. Gezamenlijk dragen deze initiatieven bij aan de brede welvaart in de eigen buurt, maar in het 'spel van Rijk en Regio' zijn ze vaak niet direct betrokken.

Met deze best practice in Zeeland laten we zien hoe we de sociale initiatieven van de Zeeuwen concreet kunnen verbinden aan de activiteiten van Rijk, regio en alle partners gericht op brede welvaart in Zeeland, welke impact ze maken en hoe belangrijk het ontwikkelen van een gezamenlijke taal is.

"Waar u ook zit, om u heen zijn gemeenschappen, met mensen die u kent, die wortels en geschiedenissen delen. Daar komen vele acties uit voort, daar zijn vrijwilligers actief, hebben burens contact, zien mensen naar hun omgeving om. Ik wil die Krachten versterken!"

Carola Schouten, nieuwjaarstoespraak 2019

Casus: samen werken aan brede welvaart in Zeeland: wie neemt initiatief?

In Zeeland wilden de Provincie en Rabobank Walcheren/ Noord-Beveland initiatieven uit de samenleving centraal stellen en benaderden MAEX om een platform voor hen op maat te ontwikkelen. MAEX - met landelijk ruim 2000 aangesloten initiatieven - levert diensten die het samenspel bevorderen tussen leefwereld (bewonersorganisaties) en systeemwereld (overheden, bedrijfsleven, maatschappelijke en charitatieve instellingen).

Begin 2019 lanceerden de initiatiefnemers het samenwerkingsverband MAEX Zeeland. Ze leveren daarmee een basisstructuur voor gemeenten, fondsen en bedrijven om gericht samen te werken aan het versterken van de initiatieven die Zeeuwen zelf ontplooiën. Dit draagt bij aan de leefbaarheid in Zeeland.

Oktober 2020 zijn ruim 120 Zeeuwse initiatieven zichtbaar, die 1 miljoen keer welzijns waarde leveren. De maatschappelijke waarde wordt gemeten, producten en diensten kunnen worden ingekocht bij deze initiatieven, *social return* kan worden ingevuld en donaties worden verstrekt. Gemeente Vlissingen en Tholen, VSBfonds, ZB | Planbureau en Bibliotheek van Zeeland, Dockwize, Hogeschool Zeeland en diverse andere organisaties zijn inmiddels aangesloten op de groeiende samenwerking.

Essentieel hierbij was dat de initiatiefnemers Provincie en Rabobank de basisinfrastructuur mogelijk maken, die samen met andere partijen verder aangevuld kan worden. Hierdoor ligt de drempel voor anderen om mee te doen lager en kunnen partijen beter hun eigen rol kunnen pakken. Dan komt de beweging op gang!

Regio Deal

Om de uitbreiding van het netwerk en het delen van inzicht in sociale impact ook in de komende jaren te realiseren is de doorontwikkeling van MAEX Zeeland opgenomen als project in de Regio Deal 'Zeeuwen Zelf aan Zet'. Hier komen de ambitie van Rijk, regio en haar partners volledig bij elkaar en wordt invulling gegeven aan de ambitie om ook de Zeeuwen zelf aan zet te laten en gezamenlijk te werken aan een leefbare, zelfredzame en toekomstbestendige regio.

“Er zijn al veel mooie initiatieven in Zeeland die een bijdrage leveren aan een fijne leefomgeving. Zeker nu in Coronatijd zijn maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan oog hebben voor elkaar erg belangrijk. Goed dat het mogelijk is om nieuwe initiatieven te ontwikkelen of verder op gang te helpen!” **Gedeputeerde Harry van der Maas**

In de praktijk: maatschappelijke initiatieven

Zeeland telt vele maatschappelijke initiatieven, van kleine bewonersorganisaties tot sociaal ondernemers. Ruim 120 hiervan zijn vindbaar via MAEX Zeeland. Deze initiatieven spelen een essentiële rol in het versterken van de regio. Juist op plekken waar overheidsgestuurde en marktgedreven dienstverlening tekortschiet, ontstaat initiatief vanuit de samenleving. Maar hun bijdrage wordt nog te weinig gezien en te weinig op waarde geschat.

MAEX Zeeland geeft een overzicht van maatschappelijke initiatieven in Zeeland. Initiatieven kunnen zichzelf (gratis) aanmelden door middel van een vragenformulier. Ze maken een eigen profiel aan en geven aan waar de organisatie behoefte aan heeft, welke partijen de activiteiten mogelijk maken, welke producten of diensten kunnen worden afgenomen en welke impact wordt gerealiseerd. Die impact wordt gevisualiseerd via de Social Handprint, een toegankelijke methodiek die de maatschappelijke bijdrage van een organisatie uitdrukt in termen van de Sustainable Development Goals (SDG's). Inzicht in impact wordt steeds meer gevraagd bij verantwoording (vooraf of achteraf) bij financieringsaanvragen.

Daarnaast kunnen initiatieven een bijdrage aanvragen via de MAEX Impuls om hun organisatiekracht te versterken. Door de snelheid en eenvoud van de procedure is dit instrument voor fondsen een goede aanvulling op hun reguliere donatiestromen en voor overige organisaties een toegankelijke vorm om te investeren in maatschappelijke waarde.

Als de behoeften van de initiatieven centraal staan en het duidelijk is wat een notering aan MAEX Zeeland oplevert, melden initiatieven zichzelf aan. Nog lang niet alle initiatieven in Zeeland zijn direct geholpen met een donatie, partnerschap, kennis of media-aandacht. Het samenwerkingsverband werkt eraan meer initiatieven te kunnen ondersteunen. De gratis impactvisualisatie wordt door steeds meer initiatieven op waarde geschat.

*“Binnen drie weken na de aanvraag van de MAEX Impuls stond het geld op onze rekening. Je hoeft niet je hele hebben en houwen op te sturen en dan maanden wachten op een eerste reactie. Je moet simpelweg laten zien welke impact je wilt maken.”
Jordi van der Meijden, oprichter Klusmetplus*

*MAEX Zeeland is de online ontmoetingsplaats waar maatschappelijke energie gebundeld en versterkt wordt. Daarom ondersteunt de coöperatieve Rabobank dit belangrijke platform.
Ron Kindt, Rabobank*

In de praktijk: de gemeente

Vanuit de basisstructuur, die Provincie en Rabobank Walcheren/ Noord-Beverland mogelijk maken, kunnen nieuwe partners aanhaken om een rol te vervullen in het versterken van initiatieven in de regio Zeeland. Nieuwe partners helpen het Zeeuwse platform te verstevigen en dragen bovendien bij aan de verdere ontwikkeling ervan, bijv. door het mogelijk maken van een MAEX Impuls. Gemeenten Vlissingen en Tholen zijn als eerste gemeenten aangehaakt. Voor hen is binnen het platform een eigen pagina ontwikkeld met overzicht van de initiatieven uit de eigen gemeente en de SDG's waaraan deze bijdragen.

Op gemeentelijk niveau is regelmatig behoefte aan een overzicht van maatschappelijke initiatieven, onder andere om samenwerking te bevorderen en participatie te vergroten. Ook vanuit sturing of kennisperspectief is het waardevol om inzicht te krijgen in de effecten van de kracht uit de samenleving. Op welke wijze dragen maatschappelijke initiatieven bij aan het behalen van de beleidsdoelen en wat kan worden gedaan om dit te versterken? Via de Social Handprint impactvisualisatie wordt die bijdrage van initiatieven aan de doelen concreet. Daarnaast dient een overzicht van alle mooie maatschappelijke projecten in een regio als inspiratie en erkenning voor de initiatiefnemers.

Een dergelijk platform is vaak moeilijk te onderhouden. Het beheer is tijdrovend, de gegevens zijn vaak snel achterhaald, en de bezoekersaantallen dusdanig laag dat de inzet niet in verhouding staat tot de kosten. Door deel te nemen in de overkoepelende samenwerking, profiteren Vlissingen en Tholen van de gezamenlijke inspanningen en worden initiatieven naast lokaal ook regionaal ingebed. Ook andere Zeeuwse gemeenten worden benaderd om mee te doen.

*“Met het platform dat MAEX aan initiatiefnemers geeft kunnen zij van elkaar leren en inzichtelijk maken welke maatschappelijke waarde hun initiatief heeft. Op die manier vinden zij makkelijker aansluiting bij elkaar en bij fondsen en andere subsidieverstrekkingen.” **Mariet Kaptein, Gemeente Vlissingen***

In de praktijk: fondsen

Fondsen spelen een belangrijke rol in het versterken van de regio. De maatschappelijke waarde die door initiatieven wordt gecreëerd is niet-lineair, in de zin dat degenen die baat hebben bij de geleverde waarde vaak niet degenen zijn waar het initiatief inkomsten vandaan haalt. Veel maatschappelijke initiatieven zijn daardoor afhankelijk van donaties.

Via reguliere donatiestromen wordt door fondsen al een grote bijdrage geleverd aan de sector van initiatieven. Een onderdeel dat echter vaak moeilijk te financieren is, is het versterken van de organisatiekracht. Het is relatief eenvoudig om financiering te realiseren voor het starten van een project, maar op het moment dat je al een aantal jaar actief bent en je bijvoorbeeld je vrijwilligers wilt opleiden om de administratie efficiënter te kunnen bijhouden, is dat vaak ingewikkelder.

In Zeeland heeft MAEX de MAEX Impuls aan het platform gekoppeld, een donatieconcept dat juist hierop inspringt. Dit fonds wordt gevuld door externe partijen, die hier criteria aan kunnen verbinden. Zo kunnen fondsen, bedrijven of andere organisaties gericht bijdragen aan een specifieke regio of thema. Doordat al veel informatie beschikbaar is over een MAEX initiatief kan de aanvraagprocedure snel en doeltreffend verlopen.

VSBfonds zag als eerste fonds in Zeeland kansen in samenwerking met de MAEX IMPULS en draagt in het samenwerkingsverband regelmatig bij aan het versterken van de organisatiekracht van Zeeuwse initiatieven. Dat heeft er tevens voor gezorgd dat het netwerk van VSBfonds is vergroot en contact is gelegd met nieuwe initiatieven. Door de gezamenlijke inzet en communicatie konden meer initiatieven bereikt worden in de regio. Het samenwerkingsverband zet nu in op meer samenwerkende fondsen in de Impuls om co-financiering beter van de grond te laten komen. VSBfonds wil ook de relatie tussen geld geven en de impact meten die daarmee wordt bereikt onderzoeken.

"via de impulsen kan VSBfonds organisaties versterken die een relevante en impactvolle bijdrage leveren aan het versterken van buurten en wijken. Het mooie is ook dat in deze vorm fondsen, overheden en bedrijven er samen de schouders onder zetten. Zo inspireer je ook elkaar en investeer je samen".

Diana Verwajen VSBfonds

In de praktijk: het Rijk

Een Regio Deal is een samenwerking tussen Rijk en regio om de kracht van de regio te versterken. De deal is niet bedoeld om een specifiek beleid of samenwerking aan de regio op te leggen, maar juist te ondersteunen vanuit de mogelijkheden van Rijk en Regio.

Daarbij ziet het Rijk hoe belangrijk het is om bij de kracht uit de samenleving – waar maatschappelijke initiatieven een grote rol vervullen – aan te sluiten in de samenwerking. In de praktijk is dat gemakkelijker gezegd dan gedaan. Want bij wie sluit je dan aan? Hoe verbind je je als overheid met de haarvaten van de samenleving?

In Zeeland is daar een goede stap in gezet met de lancering van MAEX Zeeland. Provincie Zeeland en Rabobank Walcheren hebben hiermee een infrastructuur opgezet om enerzijds beter inzicht te krijgen in de kracht van de regio en anderzijds partners aan te sluiten om beter samen te werken.

Dit samenwerkingsverband is nu aangehaakt bij de Regio Deal Zeeuws-Vlaanderen 'Zeeuwen zelf aan zet'. Hierdoor kan het Rijksprogramma met haar middelen waarborgen dat de samenwerking duurzaam verankert in de regio én heeft het een instrument om ook maatschappelijke initiatieven een stem te geven in de Deal.

"In sommige regio's voelen mensen zich in de steek gelaten door de overheid. Er zijn ontwikkelingen in hun regio (geweest) waar ze het gevoel hadden geen invloed op te hebben. Met Regio Deals proberen we juist voor de inwoners en ondernemers in een regio het verschil te maken. De MAEX Zeeland brengt ons nog een stukje dichterbij de mensen waar we het voor doen en bij hun ideeën en idealen."

Marieke Bosch, Team Regio Deal, LNV

In de praktijk: Kennis

Om effectief samen te kunnen werken aan een sterke regio is inzicht in de uitdagingen bij en de effecten van de activiteiten nodig. Via data-analyses en de Social Handprint maakt MAEX inzichtelijk op welke manier Zeeuwse initiatieven bijdragen aan de Sustainable Development Goals (SDG's). Elke partner kan dus zien hoe aan de eigen doelen wordt bijgedragen.

MAEX heeft de samenwerking gezocht met het CBS, dat landelijk in de Monitor Brede Welvaart rapporteert over de voortgang op deze doelen. CBS heeft de ambitie de monitor ook regionaal beschikbaar te maken. MAEX werkt samen met CBS om te onderzoeken in welke mate data van beide organisaties complementair zijn en bijvoorbeeld van waarde kan zijn om beleidsopgaven te koppelen aan door initiatieven gerealiseerde waarde.

Tevens wordt in Zeeland een samenwerking opgezet met HZ University of Applied Sciences, waar SDG's en impact worden opgenomen in onderwijs- en onderzoeksactiviteiten. Niet alleen worden studenten daarmee gemotiveerd actief te zijn op dit onderwerp, sociale initiatieven kunnen worden ondersteund met de inzet en kennis van de instelling.

Hoewel kennis intrinsiek waardevol is, dient zij vooral een praktisch doel: efficiënter en gericht versterken van de initiatieven in de regio. Daarom is de insteek van de kennisvergaring pragmatisch en wordt aandacht besteed aan actualiteit en toepasbaarheid van de data.

"Het leggen van een stevig data fundament als input voor een goede beschrijving van wat er feitelijk gebeurt, leidend tot kennis, inzicht en een datagedreven input voor beleid is van eminent belang voor alle relevante actoren in de Zeeuwse samenleving om in een "quadruple helix" samenwerking te komen tot resultaten in de ontwikkeling van de brede welvaart in de regio.

Robert Hermans, Directeur Ontwikkeling Regionale Data Allianties CBS:

Hoe verder? focus op gezamenlijke impact!

Ieder van de bovengenoemde partijen levert een puzzelstukje van de totale oplossing om van Zeeland een sterkere regio te maken waarin de Zeeuwen zelf aan zet zijn. En nu, hoe verder?

1 Waardering rol initiatiefnemer

Door het samenwerkingsverband te verankeren in de Regio Deal wordt een framework neergezet om de kracht van de samenleving beter mee te laten doen in de activiteiten van de deal.

2 Lange adem en uitbouwen

De basis van de samenwerking is in Zeeland in de afgelopen twee jaar gelegd. Nu kunnen nieuwe partners eenvoudig en tegen relatief lage kosten meedoen, en het is zeer wenselijk dat een partij als de Provincie de stimulerende rol van bovenlokale verbinder en aanjager blijft spelen.

3 Gezamenlijke taal

We zien landelijk dat steeds meer organisaties hun doelen formuleren in termen van de Sustainable Development Goals. MAEX Zeeland verbindt alle organisaties o.a. door de gemaakte impact van alle inspanningen in beeld te brengen en daarbij de taal van de SDG's centraal te stellen. Ieders bijdrage aan die doelen, groot en klein, wordt daarmee concreet in de regio.

4 Impact managen

Focus op impact is key! Niet om de impact zo wetenschappelijk mogelijk in kaart te brengen, maar vanuit een pragmatische insteek om te kunnen sturen op maatschappelijke effecten. Inzicht in de impact is daarbij een eerste stap, om vervolgens met elkaar activiteiten en versterking optuigen om die impact te vergroten.

